

JOANNA RYBKA
WOJCIECH KNIEĆ

KOMERCJALIZACJA DORADZTWA ROLNICZEGO W POLSCE W OPINIACH ROLNIKÓW I KIEROWNIKÓW POWIATOWYCH ZESPOŁÓW DORADZTWA ROLNICZEGO

STRESZCZENIE

Jednym z elementów polityki państwa wobec wsi i rolnictwa jest skuteczny system doradztwa rolniczego dostosowany do warunków społeczno-gospodarczych. W chwili obecnej w Polsce zastosowanie znalazła koncepcja państwowego doradztwa rolniczego, finansowanego w części z budżetu państwa z wprowadzeniem odpłatności za wybrane usługi. Ponadto na rynku obecne są prywatne firmy świadczące płatne doradztwo.

Celem niniejszego opracowania jest zaprezentowanie oraz analiza opinii rolników i kierowników Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego na temat płatnych i bezpłatnych usług w oparciu o dane zgromadzone metodą badań sondażowych. Na podstawie wyników badań określono powszechność korzystania z usług prywatnych firm i jego związek z wiekiem, wykształceniem, sytuacją materialną rolników i arealem gospodarstw przy czym zależność między odsetkiem korzystających z prywatnych firm doradczych a wspomnianymi zmiennymi zarysowała się najwyraźniej po wyodrębnieniu grup obszarowych gospodarstw. Odpowiedzi w próbie nie potwierdziły powszechnie funkcjonującego przekonania, wyrażanego również przez kierowników PZDR, że rolnicy wyżej oceniają usługi płatne. Porównując doradztwo państwowe i prywatne, rolnicy oceniają je podobnie, kierownicy dostrzegają wyższość doradztwa państwowego. Kierownicy chcieliby aby w przyszłości doradztwo funkcjonowało w obecnym kształcie, rolnicy woleliby aby wszystkie usługi świadczone były nieodpłatnie, mimo że akceptują odpłatność za niektóre usługi.

JOANNA RYBKA
WOJCIECH KNIEĆ

COMMERCIALIZATION OF AGRICULTURAL ADVISORY SERVICES IN POLAND IN OPINIONS OF FARMERS AND MANAGERS OF DISTRICT AGRICULTURAL ADVISORY SERVICE

SUMMARY

Effective advisory system which is adjusted to socio-economic conditions is one of the elements that national policy of agriculture and rural development consists of. At present rural advisory system in Poland is based on conception of public advisory with some services paid up. There are also private firm present on market of advisory services.

The objective of the survey was to present and analyze opinions of surveyed farmers' and managers' of District Agricultural Advisory Service on paid and free services.

The investigation has revealed how common are private services and they relationship with age, education level, economic situation and acreage. The collected material suggests strong relation between percentage of buying private services and area structure.

The collected material suggests that majority of managers are convinced that paid service is valued higher by clients than free one which has not been confirmed by farmers. While managers value public system higher than private, farmers do not state such a difference. Most managers were convinced that partially commercialized public advisory service is the best solution for the future but farmers would prefer to have all services unpaid although they admitted approval for payment in some cases.

ROMAN SOBIECKI

WYBRANE PROBLEMY WYNIKAJĄCE Z EKONOMICZNEJ GLOBALIZACJI ROLNICTWA

STRESZCZENIE

W artykule zostały przedstawione wybrane problemy procesu globalizacji ekonomicznej i jej przewidywane skutki dla rolnictwa. Otwartość rynku ponad granicami państw stanowi cechę konstytuującą proces, który jak dotychczas ma charakter mikroekonomiczny. Znoszenie granicznych barier dla przepływu kapitału, towarów oraz w ograniczonym zakresie ludzi, skutkuje także rozszerzeniem się zasięgu ochrony własności intelektualnej. W ten m.in. sposób, globalizacja wymusza wykorzystanie inżynierii genetycznej w rolnictwie. To z kolei przyczynia się do wzrostu skali obciążeń rolnictwa „haraczem” płaconym właścicielom patentów dotyczących m.in. organizmów genetycznie modyfikowanych. Globalizacja również zasadniczo zmienia podejście do marginalnych warunków produkcji rolniczej i rozumienia samowystarczalności żywnościowej.

ROMAN SOBIECKI

SELECTED ISSUES RESULTING FROM ECONOMICAL GLOBALIZATION
OF AGRICULTURE

SUMMARY

The article presents selected problems of the economical globalization process and possible consequences for agriculture. Open global market determines the process, which has had a microeconomic character so far. Eliminating borders for the flow of capital, goods and people (in limited range) causes widening range of the intellectual property protection. This is an example, how globalization forces the use of genetic engineering in farming. This induces an increase in the range of agriculture burden – „tribute” paid to the patent owners (f.e. patents for genetically modified organisms). Globalization changes basically the approach to marginal conditions of agricultural production and understanding food self-sufficiency.

GRAŻYNA NACHTMAN

EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA W POLSCE I W NIEMCZECH – ANALIZA
PORÓWNAWCZA

STRESZCZENIE

Rynek produktów ekologicznych w Polsce rozwija się powoli, choć liczba gospodarstw ekologicznych przyrasta w dużym tempie. Na podstawie wyników standardowych FADN dokonano porównania rezultatów produkcyjno-ekonomicznych polskich i niemieckich gospodarstw ekologicznych. Wykazano, że gospodarstwa ekologiczne w Niemczech są silniejsze ekonomicznie, posiadają wielokrotnie większe zasoby podstawowych czynników produkcji, co umożliwia im koncentrację produkcji. Produkcja ekologiczna w Polsce jest rozdrobniona, co utrudnia wytworzenie dużych partii towaru. Przeprowadzona analiza pozwala też wnioskować o coraz większym uzależnieniu wyniku ekonomicznego gospodarstw, zarówno niemieckich jak i polskich, od dopłat.

GRAŻYNA NACHTMAN

ORGANIC FARMS IN POLAND AND IN GERMANY- COMPERATIVE ANALYSIS

SUMMARY

Organic products market in Poland develops slowly, however the number of organic farms is on the fast rise. On the basis of FADN standard results, the Polish and German organic farms were compared taking into account production and economic effects. Organic farms in Germany are economically stronger, they own repeatedly more resources of basic production factories, what enables them to concentrate the production. Organic farming in Poland is scattered, thus it makes the production of big size batches difficult. The analysis carried out also let to conclude, that the economic results of German as well as Polish farms are very dependent on subsidies.

ARKADIUSZ SADOWSKI

AKTYWNOŚĆ WYBRANYCH GOSPODARSTW ROLNYCH Z WIELKOPOLSKI
W KORZYSTANIU Z FUNDUSZY UNII EUROPEJSKIEJ

STRESZCZENIE

Prezentowane są wyniki badań ankietowych dotyczących aktywności rolników w dziedzinie korzystania z poszczególnych form wsparcia Unii Europejskiej. Badania przeprowadzone zostały na grupie 50 towarowych gospodarstw rolnych z Wielkopolski, współpracujących z WODR w Poznaniu. Analizowana grupa wykazała relatywnie duże zainteresowanie wsparciem unijnym, a szczególnie działaniami mającymi na celu dostosowanie gospodarstw do standardów UE (15 gospodarstw) oraz inwestycjami o charakterze modernizacyjnym (4 gospodarstwa). Wybór formy pomocy uzależniony był przede wszystkim od wielkości potencjału produkcyjnego oraz uzyskiwanych wyników produkcyjnych i ekonomicznych. O pomoc UE ubiegały się przy tym głównie gospodarstwa o potencjale wyższym od przeciętnej dla całej badanej populacji (głównie inwestycje oraz dostosowanie do standardów) lub zdecydowanie niższym (pozostałe formy wsparcia).

ARKADIUSZ SADOWSKI

ACTIVITY OF SELECTED FARMS FROM WIELKOPOLSKA IN USE OF EUROPEAN
FUNDS

SUMMARY

In this paper results of questionnaire research concerning activity of farmers in using particular forms of UE assistance were presented. 50 commercial farms from Wielkopolska region, which collaborate with Wielkopolski Agricultural Advisory Center in Poznań, were research object. In this group there was relatively large interest in using the UE assistance. Especial area of interest it was meeting UE standards (15 farms) and modernization investments (4 farms). Choice of assistance form depended on the value of production potential and on the level of production and economic effects. Farms that has production potential higher (especially modernization investments and meeting the standards) or lower (other form of assistance) in relation to average before all applied for assistance.

TERESA MIŚ

REALIZACJA PROGRAMÓW ROLNOŚRODOWISKOWYCH W REGIONIE
ROZDROBNIONEGO ROLNICTWA

STRESZCZENIE

W opracowaniu poddano ocenie realizację programów rolnośrodowiskowych w warunkach rozdrobnionego rolnictwa, obejmującego tereny województw: małopolskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego. Badania wykazały, że rolnicy posiadający duże obszary gospodarstwa, o dużej sile ekonomicznej wyrażonej w ESU (Europejska Jednostka Wielkości) w większym zakresie realizują przedsięwzięcia rolnośrodowiskowe w celu podniesienia konkurencyjności swoich gospodarstw na unijnym rynku żywnościowym. Również dzięki wsparciu finansowemu drobnych i średnich gospodarstw zakładane są uprawy ekologiczne, a dodatkowa pomoc dla takich gospodarstw sprawia, że stają się one bardziej konkurencyjne na rynku unijnym.

TERESA MIŚ

REALIZATION OF AGROENVIRONMENTAL PROGRAMS IN SMALL-FARM REGION

SUMMARY

The realization of agroenvironmental programs in conditions of small-farm agriculture, as that in Małopolskie, Podkarpackie and Świętokrzyskie provinces (voivodships), is assessed. The study shows that farmers owning larger farms with stronger economic potential, as expressed in ESU (*European Size Unit*), realize agricultural and environmental undertakings, to raise the competitiveness of their farms on EU food market, more comprehensively. Also, organic cultivations are started and established thanks to financial support offered for small and middle-size farms. The additional assistance provided for such farms makes them more competitive on the EU market.

ALINA WALENIA

HACCP JAKO SYSTEM W PRZEMYŚLE SPOŻYWCZYM GWARANTUJĄCY BEZPIECZEŃSTWO ZDROWOTNE ŻYWNOSCI

STRESZCZENIE

System HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point – System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli) będący synonimem bezpieczeństwa zdrowotnego żywności może być zastosowany do każdego rodzaju produkcji; w praktyce najczęściej stosuje się go w przemyśle spożywczym. Główną zaletą wynikającą z wdrażania systemu HACCP jest spełnienie oczekiwań klientów dające gwarancję produktu bezpiecznego o wysokiej jakości oraz zapewnienie prawidłowej organizacji działań na rzecz podnoszenia jakości produkcji. Wdrażanie, jak i prawidłowe funkcjonowanie systemu HACCP wymaga zaangażowania nie tylko ze strony kierownictwa firmy, nadzoru, ale przede wszystkim ze strony pracowników, którzy powinni być świadomi, że od nich zależy prawidłowość funkcjonowania systemu. Wyniki badań wykazały, że najczęstszymi przeszkodami w prawidłowym funkcjonowaniu systemu był brak zrozumienia ze strony kierownictwa i załogi sensu wprowadzania systemu HACCP lub niechęć do zmian wynikająca z przekonania, że stosowany do tej pory system jest dobry i nie wymaga poprawiania. Dlatego też istotną kwestią jest prowadzenie szkoleń celem podniesienia świadomości personelu w zagadnieniach roli systemów jakości w produkcji.

ALINA WALENIA

HACCP AS THE SYSTEM IN FOOD INDUSTRY WARRANTING FOOD HEALTH SAFETY

SUMMARY

HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point) which is a synonym of a food health safety can be applied in all kinds of production; in practice it is mostly used in food industry. The main advantage of applying HACCP is meeting customers' expectations through providing a high quality safe product and proper organization of activities performed to improve the quality of production. Both implementation and proper HACCP performance require involvement of not only company management but mostly members of staff who should be aware that the proper performance of the system is up to them. Research results show that the most common obstacles in the proper functioning of the system is lack of understanding the sense to implement the system both from management and staff or reluctance to make changes arising from the belief that the system used up to now is good and does not require any improvements. Therefore, it is essential to conduct training aiming at heightening personnel awareness concerning issues on the role of quality systems in production.